

Opslag af satspuljen ”Center for kompliceret sorg”

Offentlige og private organisationer - gerne i et samarbejde – inviteres hermed til at ansøge om satspuljemidler til etablering, drift og forankring af et center for kompliceret sorg.

Udmeldingen sker som led i satspuljeaftalen for sundheds- og ældreområdet 2016 – 2019. I aftalen er der afsat i alt 8 mio. kr. fordelt med 4 mio. kr. i 2016 og 2 mio. kr. i hvert af årene 2017 og 2018.

Ansøgninger skal være Sundhedsstyrelsen i hænde senest mandag den 5. september 2016.

Formål

Formålet med centret er at sikre viden og kompetencer som grundlag for, at professionelle inden for sorgområdet kan forebygge, afdække og sætte tidligst muligt og kvalificeret ind i forhold til mennesker med kompliceret sorg og deres familier.

Baggrund

De fleste mennesker, som gennemlever sorg efter tab af nærtstående, kan klare sig uden psykologisk behandling. Men mennesker, som udviser en kompliceret sorgreaktion, har behov for at modtage kompetent hjælp til bearbejdning af sorgen, så deres og familiens liv ikke hæmmes unødigt af sorgen. Aktuelt mangler der viden om håndtering og bearbejdning af kompliceret sorgⁱ.

Kompliceret sorg er foreslået som diagnose i den nye udgave af WHO's International Classification of Diseases ICD-11, som skal indarbejdes i sundhedssystemet fra 2018. Men der foreligger endnu ikke fastlagte formelle diagnostiske kriterier. Tilsvarende foreligger der ikke kliniske guidelines for sorgintervention eller standarder i klinisk praksis, der kan guide de professionelle og hjælperne og kan udgøre fundament for systematisk kvalitetsudvikling af indsatserne.ⁱⁱ

Kompliceret sorg forstås i dag som et produkt af et komplekst samspil af faktorer omkring medfødt sårbarhed, personlighedstræk, forsvars- og copingstrategier, tidligere erfaringer, omstændigheder omkring tabet, mm.ⁱⁱⁱ

Der er tale om, at sorg er en adaptiv proces hen imod erkendelse af tabet af en nærtstående og integration af de forandringer, som dette medfører i hverdagen. For langt de fleste betyder det følelsesmæssige reaktioner med psykisk smerte, belastning og et forhøjet stressniveau. Varigheden og intensiteten af et sorgforløb er individuel fra person til person, men vil for langt de fleste aftage i løbet af det første halve til hele år. Men ca. 10 % af de sørgende udvikler en længerevarende sorgreaktion, der ikke aftager af sig selv. Det betegnes som kompliceret sorg. Kompliceret sorg defineres ud fra varighed og intensitet af særlige symptomer og omfanget af funktionsnedsættelse i arbejdsmæssige, sociale og andre betydningsfulde forhold i livet. Empiriske undersøgelser peger på en dår-

lig prognose både mentalt og fysisk for de mennesker, der udvikler de mest komplicerede sorgtilstande.^{iv}

En undersøgelse i palliativ indsats har vist, at professionelle generelt har svært ved at identificere kompliceret sorg og iværksætte relevant behandling.^v

Der er således et væsentligt potentiale i at styrke viden om og indsats i forhold til mennesker med kompliceret sorgreaktion.

Krav til projekterne

- **Målgruppen**

Den primære målgruppe for leverancerne fra centret er behandlere inden for sorgområdet i regioner og kommuner. Det drejer sig om relevant uddannede professionelle behandlere, der varetager rådgivning og behandling af mennesker i sorg, herunder mennesker med kompliceret sorg. Det omfatter fagprofessionelle som kliniske psykologer, speciallæger, sygeplejersker med flere.

Den sekundære målgruppe for centrets leverancer er efterladte, der har udviklet kompliceret sorg eller er i risiko for det, samt deres familier.

- **Projekternes indhold**

Satspuljeprojektets hovedleverance er at etablere, drive og forankre et center for kompliceret sorg.

Centret skal arbejde med at:

- Dække sorgreaktion bredt på tværs af aldersgrupper fra børn til ældre og på tværs af årsager til tabet
- Indsamle, systematisere, beskrive og formidle viden om kompliceret sorg og effektiv indsats til sorgområdets aktører i regioner og kommuner
- Styrke og koordinere forskning i forhold til udviklingen af konkrete evidensbaserede behandlingstilbud
- Bidrage til at styrke efterladtes effekt af rådgivning og psykologisk behandling for kompliceret sorg, så efterladte og deres familiers liv ikke hæmmes unødigt af sorgen
- Opbygge og udbrede kompetencer til effektiv indsats i forhold til mennesker med kompliceret sorg eller mennesker, som er i risiko for at udvikle det.

Centrets delleverancer vil være:

- Etablering af forum og samarbejde mellem relevante aktører, der forebygger, behandler og forsker i effekt i forhold til mennesker med kompliceret sorg for at styrke forsknings-, videns- og praksisfeltet i Danmark hen mod en evidensbaseret indsats
- Beskrivelse af området kompliceret sorg med afgrænsning til både ikke behandlingskrævende sorg og til andre behandlingskrævende tilgrænsende psykiske og psykiatriske problemstillinger

- Beskrivelse af, hvordan man identificerer mennesker i risiko for udvikling af kompliceret sorg og mennesker med kompliceret sorg med henblik på forebyggelse, tidlig afdækning og behandling
- Beskrivelse af faktorer ved effektiv behandling /effektfulde metode(r) til behandling af mennesker med kompliceret sorg på baggrund af evidens og/eller den bedste viden og praksis på området
- Formidling af viden om identifikation og metoder til behandling af kompliceret sorg til relevante aktører
- Kompetenceudvikling af relevante behandlere til at identificere og til at yde kvalificeret rådgivning og behandling til mennesker i risiko for eller med kompliceret sorg
- Formidling af information om tilbud om behandling for kompliceret sorg

Succeskriterierne for centret er:

- At der medio 2017 er etableret et murstensløst center for kompliceret sorg som forum for samarbejde mellem relevante aktører på området.
- At centret via systematisk indsamlet international viden og styrket og koordineret dansk forskning får etableret et tilstrækkeligt vidensgrundlag til udvikling af en kvalificeret og så vidt muligt evidensbaseret indsats for mennesker med kompliceret sorg og mennesker i risiko for at udvikle kompliceret sorg.
- At centret har forestået udvikling og formidling af viden om forebyggelse, tidlig afdækning og psykologisk behandling af mennesker med kompliceret sorg til sorgområdets aktører i regioner og kommuner; herunder indgår afgræsning i forhold til andre mentale lidelser
- At centret har udviklet program og gennemført kompetenceudvikling af relevante aktører i behandling af kompliceret sorg.

Hvem kan ansøge om puljen?

Offentlige og private organisationer, der arbejder med udvikling og indsats inden for sorgområdet, kan ansøge om satspuljen. Det ses som en fordel, at det sker i et samarbejde mellem flere organisationer med henblik på at sikre bredden i den faglige tilgang i relation til sorgområdet og kontaktfladen til aktører i kommuner og regioner.

Hvad kan der ansøges om støtte til?

Der kan ansøges om midler til:

- Ansættelse og løn til faglig projektleder og faglige projektansatte
- Lønudgifter til køb af faglige bidrag fra andre relevante fagpersoner, hvilket maksimalt må udgøre 10 % af puljemidlerne. Konsulentudgifter kan ikke indgå.
- Udvikling af relevante materialer målrettet de fagprofessionelle
- Udgifter i forbindelse med afholdelse af møder og workshops. Konferencudgifter kan ikke indgå.

- Udgifter til transport for medarbejdere i forbindelse med centrets aktiviteter i henhold til statens regler, fortrinsvis med offentlig transport, eventuelt kørsel til statens lave takst.

Der kan ikke ansøges om midler til følgende:

- Køb af it-udstyr og andet apparatur
- Forskningsprojekter
- Aktiviteter og lønmidler, der har karakter af almindelig drift i organisationen, fx husleje og telefon
- Aflønning af deltagere ved møder
- Transportudgifter i øvrigt

Hvilke betingelser er der for at ansøge og modtage støtte?

For at få ansøgningen vurderet og som betingelse for at modtage støtte skal nedenstående krav være opfyldt.

Projektet gennemføres i perioden fra den 1. december 2016 og afsluttes den 30. november 2019.

Hvis projektet ansøges i et samarbejde, er det et krav, at der foreligger en skriftlig aftale for samarbejdet med angivelse af hver organisations ansvar og bidrag i form af opgavebeskrivelse. Aftalen medsendes som bilag til ansøgningen.

I forbindelse med ansøgningen skal følgende indgå og beskrives:

- Organiseringen af *projektet*, såfremt flere organisationer samarbejder om det, herunder:
  - Det juridiske og det projektledelsesmæssige ansvar for projektet, som én organisation skal forestå.
  - Nedsættelse af en styregruppe for projektet, hvor involverede parter indgår. Styregruppen bærer hovedansvaret for fremdriften i projektet. Styregruppens ansvar skal beskrives.
- Projektets gennemførelse med en projektbeskrivelse, der angiver:
  - Planen for *centrets etablering* med
    - organisering, drift og forankring
    - involverede aktørers ansvar og roller
    - rekruttering af medarbejdere, herunder faggrupper og kompetencer
  - Planen for *opgaveløsningen* med beskrivelse af:
    - prioritering af opgaveløsningen
    - målsætning
    - succeskriterier
    - leverancer i form af konkrete aktiviteter
    - metoder til at sikre leverancerne
- Tidsplan
- Budget, herunder eventuel egen medfinansiering
- Relevante samarbejdsaftaler

Som led i projektføreløbet skal tilskudsmodtager løbende forholde sig til fremdriften i projektet og dets leverancer og aktiviteter, herunder opfyldelsen af mål og succeskriterier. Dette afrapporteres i en faglig statusbeskrivelse midtvejs i forløbet og ved afslutningen.

Kriterier for udvælgelse af ansøgninger

Udover de ovennævnte krav, som skal være opfyldt for modtagelse af støtte, vil der i Sundhedsstyrelsen blive lagt vægt på følgende områder i forbindelse med udvælgelsen:

- At flest mulige områder i relation til de opstillede leverancer og succeskriterier kan dækkes ind på kvalificeret vis
- At der foreligger en plan for forankring af centret – gerne i form af en skriftlig aftale med en organisation, der vil sikre det.

Økonomi

Der udmøntes i alt 7,8 mio. kr., som forventes fordelt med 3,8 mio. kr. i 2016 og 2 mio. kr. i hvert af årene 2017 og 2018. Midlerne udbetales ved anmodning og kan anvendes i senere år end udmøntningstidspunktet, dog senest frem til projektafslutning 30. november 2019.

Tidsfrister

- Ansøgninger skal være Sundhedsstyrelsen i hænde senest den 5. september 2016.
- Sundhedsstyrelsen svar på ansøgninger forventes at kunne være den 28. oktober 2016
- Forventet projektstart vil være den 1. december 2016
- Forventet sluttidspunkt for projektet vil være den 30. november 2019.

Ansøgningsprocedurer

Sundhedsstyrelsens ansøgningsskema skal anvendes og udfyldes.

Ansøgningen sendes **underskrevet**, elektronisk, til fob@sst.dk. I emnefeltet skrives ”Center for kompliceret sorg – 1-2612-146/1/kmu”

Yderligere oplysninger

Sundhedsstyrelsen kan kontaktes i ansøgningsperioden vedr. spørgsmål til puljen. Spørgsmål og svar af generel karakter vil blive offentliggjort på Sundhedsstyrelsens hjemmeside: [Link](#).

Spørgsmål vedr. økonomi og administration:

Kasper Dahl, tlf.: 72 26 94 54, e-mail: kda@sum.dk

Generelle faglige spørgsmål:

Projektleder Kirsten Mundt, tlf.: 7222 7714, e-mail: kmu@sst.dk

---

ⁱ Aftale om satspuljen på sundheds- og ældreområdet for 2016 – 2019. Sundhed- og Ældreministeriet, 2015.

ⁱⁱ <http://feap.au.dk/forskning/tab-og-kompliceret-sorg/hvad-er-kompliceret-sorg/>

ⁱⁱⁱ Guldin M-B. Diagnose? Kompliceret Sorg. Psykolog Nyt nr. 4, 2014.

^{iv} Guldin M-B. Diagnose? Kompliceret Sorg. Psykolog Nyt nr. 4, 2014.

^v <http://feap.au.dk/forskning/tab-og-kompliceret-sorg/hvad-er-kompliceret-sorg/>